

НАРОДЕН ТЕАТЪР "ИВАН ВАЗОВ"

=====

Стенограма

Х У Д О Ж Е С Т В Е Н

С Ъ В Е Т

С о ф и я,

2 юли 1986 година

С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е :

	стр.
1. ПРИСЪСТВУВАЩИ	3
2. ОТКРИВАНЕ - ПРЕДСЕДАТЕЛ ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ	4
3. ИЗКАЗВАНИЯ	
Антония Каракостова	5
Николай Люцканов	6
Маргарита Дупаринова	7
Стефан Данаилов	7
Константин Илиев	9
Таня Масалитинова	10
Адриана Андреева	11
Владимир Каракашев	12
Славка Славова	14
Любомир Кабакчиев	15
Иванка Димитрова	16
Андрей Чапразов	17
Асен Шопов	17
Младен Киселов	19
Димитър Канушев	22
Енчо Халачев	22
Дико Фучеджиев	23
4. ЗАКРИВАНЕ	24

ПРИСЪСТВУВАЩИ: ПРЕДСЕДАТЕЛ

ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ

ЧЛЕНОВЕ

БАНЧО БАНОВ

АНТОНИЯ КАРАКОСТОВА

ПЕЛИН ПЕЛИНОВ

КОНСТАНТИН ИЛИЕВ

АСЕН ШОПОВ

ЕНЧО ХАЛАЧЕВ

МЛАДЕН КИСЕЛОВ

НИКОЛАЙ ЛЮЦКАНОВ

СТЕФАН ДАНАИЛОВ

ГЕОРГИ ГАЙТАНИКОВ

ГАЛИНА АСЕНОВА

АТАНАС ВЕЛЯНОВ

ВИОЛЕТА ГИНДЕВА

ИВАНКА ДИМИТРОВА

ТАНЯ МАСАЛИТИНОВА

ВЕЛКО КЪНЕВ

АНДРЕЙ ЧАПРАЗОВ

АДРИАНА АНДРЕЕВА

СЛАВКА СЛАВОВА

МАРГАРИТА ДУПАРИНОВА

ЛЮБОМИР КАБАКЧИЕВ

ВЛАДИМИР КАРАКАШЕВ

ДИМИТЪР КАНУШЕВ

НИКОЛАЙ ПАРУШЕВ

ОТСЪСТВУВАЩИ:

АСЕН МИЛАНОВ

САВА ХАШЪМОВ

ГОЧО ГОЧЕВ

ЮЛИАН ВУЧКОВ

НАРОДЕН ТЕАТЪР "ИВАН ВАЗОВ"

=====

Стенограма

Х У Д О Ж Е С Т В Е Н
С Ъ В Е Т

Състоял се в Заседателната зала на Наро-
ден театър "Иван Вазов"

НАЧАЛО: 22.00 ч.

КРАЙ: 24.00 ч.

О Т К Р И В А Н Е:

ПРЕДСЕДАТЕЛ ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ:

Другарки и другари,

Откривам заседанието на Художествения съвет, което ще
протече при следния

Д Н Е В Е Н Р Е Д :

1. Обсъждане на постановката на пиесата "Чичовци" от Ив.Вазов.
2. Разни.

Всички гледахте репетицията на "Чичовци", имате дума-
та за изказвания - съображения, предложения.

Давам думата на др. Антония Каракостова.

АНТОНИЯ КАРАКОСТОВА:

Считам, че репетицията, която гледахме тази вечер е дело на една доста героична работа на режисьора, особено във времето на Мундиала, когато част от мъжкото население не е в особено нормално състояние. Това е едно достойно присъствие на Вазов на нашата сцена. Не трябва да се лъжем, че репетицията е процес на изграждане на истинското. В спектакъла има изключително силни сцени, нанизани на един основен конфликт на тези чичовци разпънати между духовното и общото. В същото време особено в първата част, има неща^{над}, които може да се помисли. Даже първата сцена, която е толкова поетична между Антон Радичев и Кирил Кавадарков и толкова смешна и с която тръгва жанра на спектакъла, ми се струва, че актьорите започват да илюстрират, да търсят реакцията на публиката. Повече Антон, поради което това желание да се размее и да се внесе шаржирано словото просто се губи действието, темата която се чете иначе и въздейства. Даже има моменти, в които ми се струва, че някак си не чувам, не мога да разбера точно какво става, а произведението е толкова познато. Особено сцената в кафенето - много хора и всеки се стреми да внесе най-вкусно образа си. В този смисъл специално и за тази сцена да се обърне внимание че много приятно стоят двете бомбета на Велко и Асен, има нещо чаплиновско в поведението им. Великолепно е решението, че конака е в залата, но искам неговото присъствие да се чувствава и в диалога на фесовите. Т.е. те да са в джоба и да присъствуват в диалога и бомбето и феса. В този смисъл при страшно интересното решение за преминаването на тази маршова стъпка към хорото при появата на Онбашията ми се струва, че напускането на кафенето все пак шепот, зада може да се влезе така устремно в сцената с люлките. Втората част е по-стабилна, по-ясна като действие и все пак накрая на финала да се помисли при поклоните на чичовците с надписа отзад

"Туркия ќе падне" не можат да се кланят така ниско на турците. Да трият надписа с грбовеите си или нешто друго, за да се придаде една цялостност на този народ. На добър час!

НИКОЛАЙ ЛЮЦКАНОВ:

Режисьорската колегија този път измени на целите и задачите си - не гледа предварително спектакъла, поради нашата разпиљаност. Мисля, че оценката на спектакъла идва трудно поради неколку обстоятелства: Първо премиерата е предопределена след 2 дни и никој не може да промени кој знае какво в решението на сцените и образите. Освен това спектакъла беше изграден в период, в който на никого не пожелавам да работи. Както и да го гледаме неверојатно трудно е и ако те са се вџодушевили и са внесли някаква национална радост то това е от последните дни. Третата трудност е, че ние имаме образците, помним нашите големи актьори тјасно свџрзани с тези роли. Имам и примера на един Иван Добчев - предимно драматичен. При тези обстоятелства смятам, че това кое-то може да бџде полезно се закључава в това - намирам, че има твџрде видима жанрова непоследователност. Един момент е описателен и разточителен, например черковните сцени, а други сцени са пределно оголени - сцената между Велко и Асен Миланов, кџдето двамата в планината без никакви опорни точки тјрџба да изградят един класически етјуд, както и други противоречия на сцената, а това го има и в самите актьори. Едни играят комедијни, гротескно, други са в сферата на органично директно присџствие. Кџм това мога да прибавя решението за монахините, което е твџрде стилизирано и ми се струва, че ако е вџзможно да бџдем с нешто полезно - то е ако може да се приведат нещата кџм един знаменател. Имам опасението, че при отприщването на актьорската стихия тази разнопосоч-

ност на решенията ще става все по-видима и това няма да е в полза за спектакъла. Единно е решението на костюмите и на декора и особено декора дава възможност за това многопластово изграждане на мизансцена. Това е един благоприятен момент. Това е, което имах да кажа.

МАРГАРИТА ДУПАРИНОВА:

Не съм от водещите фигури в театъра, но винаги с голям трепет следя работата, където и да съм. Съвсем простичко искам да кажа, че съм много благодарна за тази работа, защото преди всичко, за да има един резултат, трябва да има едно голямо налягане на силите, голямо търсене на това, какво трябва да стане. И това, което виждам е за мен чудесно. Благодаря за това, че ще го има това представление в нашия театър и никога не би било излишно да имаме такива пиеси, хубаво е, че именно театърът с името на Вазов ще има това представление. Положително в него ще улегне всичко, ще дозрее и както в "Олит за летене" с всяко представление олекваше, така ще стане и тук. Хубаво е, че нещата са сложени независимо от това какъв стил е. От сърце пожелавам на добър час и поздравявам участващите, които денонощно са работили, за да се получи това, което е.

СТЕФАН ДАНАИЛОВ:

Искам да започна с думите на това, което си говорим години наред. Много пъти сме говорили за представления, които излизат на премиера, след като ги е видял съвета и е сметнал, че са готови а не е било така. Казвам го умишлено, тъй като информациите, които имам не са никак весели. По-добре е когато сред нас е тази несигурност. Първо искам да поздравя Енчо и колектива за това, че в този кратък срок показаха представлението. Аз не виждам Мундиала така да

е съсипал, моите колеги, че да не могат да излезнат на сцената, тъй като всеки е търсил нещо да допринесе към идеята на представлението. Спомням си представлението на Методи Андонов, но самото решение на Енчо тези чичовци да дойдат отнякъде в нашето време с това, което в голяма част е останало в нашите български характери и след това да си отидат, това е нещо, което много ме изненада и зарадва. Сигурно би могло и трагично да се играе. Но самата ирония която всеки е търсил към именно тези наши за жалост национални черти в такива събития много по-силно могат да въздействуват на едно сегашно младо поколение отколкото действително уплашените хора. И както е изведено произведението явно това е търсено, то личи и в музиката и сцената с люлките ми се струва, че нещо... много малко му трябва на представлението, за да тръгне. В центъра според мен е сцената с писмото до бея - кой да го прочете и как в този миг всички различни хора се обединяват в едно. Там не бива да има никакви вътрешни игрички, за да се замислиш в един момент, че го правят това нещо, когато трябва. Съгласен съм само с това, че действията в черквата са по-дълги и даже в началото основата на интригата не се чува това, което говорят. Изглежда силно пееха. Но тази уплаха от присъстващия турчин се усеща. Гец обръща ли се към бея като към бей?

- Да.

Тогава съм го пропуснал. Но струва ми се, че опасността на тези които участвуват, че авторските роли са малко е неоснователна. Другите драматургически са по-интересни и колегите наистина са търсили начини да ги изравнят. Единствено не съм съгласен с прекаленото гротескно решение на женския манастир. Много малко трябва. Явно, че тази вечер на репетицията, в която за първи път влиза публика всички бяха малко по... Но занапред ще има по-друг дух. На мен не ми се видя дълго представлението и да тежи. Не зная какво

може да се търси от нас освен това, което е пределно ясно - че тези негативни моменти съществуват у нас и към такива неща трябва да се отнасяме саркастично и да се припомним. Но когато юмрукът се събере, той се събира с всички негативни моменти. Съгласен съм с Тони, че най-накрая трябва да се извисят в по-положителен план тези чичовци, които след малко ще си отидат.

Пожелавам им на добър час!

КОНСТАНТИН ИЛИЕВ:

Мисля, че това което Люцканов каза за жанровата неравностойност го има, но едва ли тази нощ е подходяща, за да се впускате в такива неща. Не можем и да помогнем много, защото след два дни е премиерата. За разлика от Стефан намирам, че представлението натежава и става скучно. Спокойно може да се мине без цялата втора сцена в църквата. Не разбирам за какво е. Тя е едно от нещата, които особено много натежаха. На такъв етап единствено могат да се дадат няколко препоръки. Моите неща са дребни, но все пак. Първо, много хубава е сцената с тръгването от кафенето за гората. Може би най-хубавата. И с това, което следва се убива цялото въздействие, а именно сцената с ГЕЦ: бръсненето на Николаки. В момента, когато той казва "Аз зная какво да правя", на всички им е ясно, че той ще го забави. Звучи невярно и като финал на първа част разваля цялото въздействие. Разбирам, че ГЕЦ е контрапункт на дялата част, но мисля че така както се прави проваля нещата. Също като гледах челядта на Серямсъза малко трудно се ориентирах, че това е челяд, а не ученически клас. Мисля, че това идва от факта, че почти всички избрани деца са на една възраст. Лично аз не мога да се съглася с костюма на Мичо Бейзадето. Актьорът си върши достатъчно добре работата. Този маршалски костюм не ми стои добре. Иначе костюмите са много добре заедно с работата

на Велянов. Всеки знае кой е Мичо Бейзадето, защо трябва с костюма да го казваме, стои измислено и невярно.

Има хубави неща в спектакъла и може би времето на репетициите е дало отражение. Другото е, че това все пак е белетристика, а тя се поставя проблемно.

ТАНЯ МАСАЛИТИНОВА:

Аз не обичам драматизациите и това се прояви, когато разглеждахме драматизацията на "Чичовци". От тях не стават хубави пиеси. Не успях да прочета втория вариант, но трябва да кажа, че всяка драматизация е много костелив орех. Това е много по-трудно отколкото една нормална пиеса. Още повече едно произведение, което е играно вече няколко пъти и което сме учили от деца, дори и до сега е в нас, знаем го и го помним. Аз не съм толкова оптимистична и не мога да кажа, че нещата ще улегнат от само себе си. С голямо уважение се отнасям към огромния труд и на режисьора и на актьорите за тези ужасно кратки срокове. Естествено, че те са дали отражение върху резултата според мен. Какво основно не ми хареса и какво ми хареса. Хареса ми общо взето намерението на режисьора, което го усещам само още като намерение без да бъде готов резултат. Тази музика, която явно е сатирична, този великолепен декор с тези условни неща, които бързо превръщат решението от църква в кръчма и в дом и т.н. Интересно е, че на мен накрая ми стана тъжно, че тези черти, които и сега понякога изплуват и обясняват много неща в нашата история. Основното невярно е, че актьорите се мъчат да разсмиват публиката. Няма нужда да разсмиват. Това са едни чудесни актьори и това, че всички почти се мъчат да говорят подчертано от наша гледна точка смешно ме дразни. Ако те присъствуват по-органично струва ми се, че нещата ще стигнат до много по-високо ниво, а има моменти когато чувам

какво говорят, а не разбирам какво става. Ако се живее вярно ще е по-добре. Защото в музиката, декора и мизансцена има и ирония и не е необходимо да ни я поднасят на тепсия. Ако действително му е трудно на Енчо, защото действително няма никакво време и ако имаше повече време недейте да разчитате, че нещата могат да станат от само себе си. Така че струва ми се трябва да се доработят тези неща с тези великолепни актьори. Но има места, в които наистина доскучава. И може би някакви малки съкращения трябва да се направят. А най-вече да се поработи с актьорите, които са толкова добри. Няма нужда да се натиска педала на сатирата. Спектакъла си носи нещата и намеренията на режисьора. Но просто трябва да бъдат доработени. И искрено го казвам това на Енчо. Не бива да играем на сатиричен театър иначе може да стане едно много силно представление.

АДРИАНА АНДРЕЕВА:

Когато чухме втората драматизация на мен лично много ми хареса. Единствено бях против сцената в метоха. Тогава Наско каза, че ще стане много смешно, но не видях да е така. Мисля, че има много хора, които не са си свършили работата. Наистина беше много трудно, жестоко трудно, а и тази неравностойност в жанра... Но е великолепна актьорската палитра. Чувството ми е, че представлението е сурово и едва ли може да излезе на премиера. Струва ми се, че актьорите не са достатъчно активни, а декорът позволява да се види абсолютно всички. Сигурно Енчо е искал тази активност. Велко Кънев и Георги Гайтаников са много активни. Асен Миланов не е много активен. Георги Раданов също. Трябва да се поработи още малко според мен върху постановката. Има много хубави моменти, но трябва да поузрее.

ВЛАДИМИР КАРАКАШЕВ:

Искам да започна с едно предисловие. Много радостно е, че Вазов се появява на сцената на националния театър. И аз като много други смятам, че Иван Вазов не бива да слиза от сцената на нашия национален театър. "Чичовци" е едно от големите произведения. В нашата драматургия има два върха - "Записки по българските въстания" на Захари Стоянов и "Чичовци" на Вазов. Това е произведението, в което има най-много български думи. Хубаво е, че този шедьовър се появява на сцената ни. Изключително трудна задача е да се претворят "Чичовци". Имаме една проза - разказ. Не бива изискванията към едно драматическо произведение да приравняваме към изискванията на драматизация и спектакъл създаден по драматизация. Аз съм за драматизациите. Известно е, че в световната практика прозата обогатява извънредно много. Мисля, че тази драматизация е много интересна, даже е най-добрата попаднала ми. Гледал съм и двете - на Методи Андонов и спектакъла на Иван Добчев. Това е най-компактната драматизация. Това, че не се появяват турците, а непрекъснато присъствуват много ми хареса. Дори и в хубавите спектакли, които съм гледал се внасяше известна нотка на буквалност с присъствието на турците. Хареса ми много и подхода на режисьора към текста, към това многопластово и гениално произведение на нашата проза. В Методи Андонов повече се търсеше гротеската, от Иван Добчев - драматическото, тъжната усмивка на чичовците. Тук режисьорът си служи според мен с иронията, дори със сарказма. Тъй като класиката ако не поражда съвременни асоциации то тя не е класика. Това велико произведение поражда асоциации с някои негативни черти на националния ни характер и това е великото на произведението. Тук според мен е и съвременния адрес на постановката. Гледах с интерес спектакъла, макар че имам и някои критически бележки, тъй като сме пред премиера. Много се зарадвах,

че се показва трупата на Народния театър в добро състояние. Има недовършени неща, както във всеки театър, но тук няма видими спадове в равнището на актьорското майсторство. Доста се говори за жанра. Вярно, че има известна разнопосочност в решението на различните образи, но то ва не е дефект само на този спектакъл, а изобщо е характерно за българския театър. Това е липсата на монолитност на актьорската школа. Лично моите пристрастия са към едно решение, към което Велко води своя образ. Мисля че, оставайки си психологически достоверно, едновременно много майсторски се използва сатиричната хипербола. В другите виждам по-малко психологическо определение. Но има известен разнобой, известно следване на едни повече битови психологически линии в търсенето на тази изостреност на сатиричния рисунък. Изказвайки своето одобрение не трябва да забравяме, че гледаме една репетиция и то първа среща с публиката. Всички знаят, че в такива моменти винаги се получава едно разклащане. Реакциите, шума, невниманието или прекаленото внимание на залата винаги могат да внесат размествания в акцентите. Много е важна първата среща с публиката за един спектакъл в движение, който според мен ще расте.

Мисля, че в спектакъла се чувства известна стихийност, самостоятелност на актьорското майсторство. Оттук и втория недостатък, който режисурата сигурно знае - че има известна нехармоничност между отделните части към цялото. Има сцени, към които апелирам да се помисли за едно свиване. Например началото на спектакъла е крайно разказвателно. Също сцената с бръсненето, според мен е много статична. Просто няма решение в тази сцена. Трябва да се съкрати решително. Също така мисля, че доста описателна и статична е втората част на сцената между Асен и Велко. Тук белетристиката взема много силен превес и започва едно разказване на текста, което в театъра е много опасно. За финала също - вероятно тази сватба

е някакъв символ, но значително по-рано трябва да свърши. Всъщност финала е измислен добре с тези думи на ГЕЦ. Има в самата структура на спектакъла някои неща, недостатъчно хармонични. Върху това трябва да се помисли и решително да се разгледат тези сцени. Някои от силните страни - изображението е много добре постигнато. Костюмите малко ме шокираха, дори за тези на Мамалев и Юри Ангелов да се помисли дали не се отива в другата крайност, макар че общо взето костюмите са една от най-интересните работи в спектакъла. С една дума подхода е верен, драматизацията вярно разкрива патоса на произведението, но настъпва момент, когато трябва да се хармонизира самия спектакъл.

СЛАВКА СЛАНОВА:

Не мога да разбера защо непрекъснато се говори за някакъв смях, който трябва да има в публиката. Когато се поставя едно такова класическо произведение винаги трябва да има една асоциация с нашето време и тази асоциация в "Чичовци" е толкова силна и страшна, че не виждам какъв смях може да буди и понеже мисля така смятам, че голямата грешка в представлението е следната: неправилното изговаряне на този текст. Тези хора, които са живели в това време не са говорили по-различно от нас сега. Едва ли ще ни изобрази някой така след 50 или 100 години, ако ни изобразява. Езикът бързо се мени. Но това са едни нормални хора, поне аз смятам, че Вазов е описал нормални хора, а тук като че ли гледаме някакви ненормални хора. Когато представлението свърши изведнъж ми хрумна, че това, което ме е притеснявало през цялото време е точно това. Ако те започнат да говорят този стар текст така, както ние говорим, ако не търсят смешката в думата, в бягането и криенето /аз никак не харесах сценката между Велко и Асен/. Те никак не се страхуват, те представят страх. Ако наистина

се страхуват това ще бъде една върхова сцена. Ако Енчо това успее да направи изведнъж ще отпадне проблема за жанра. Тези деца, сцената с бръсненето - обаче не мога да ги разбера, Сцената с люлките също. В момента, когато нашите актьори запяха българската песен изведнъж ми се сгря сърцето. Чудесен е декорът на Велянов, може би защото е от дърво стои много български и много ми хареса. За костюмите - прекалено буквално сте сложили този шинел. Много ми хареса Георги Гайтаников и Георги Мамалев. Чудесно е хрумването на режисьора, че турците преминават, т.е. реагирането на тези турци. Ако тези моменти се играеха с искрен смях ще стане великолепно. Не зная за колко време може да се оправи това говорене, но ако приемем, че сме прави, но преди да се оправи като че ли не бива да излиза представлението, защото съвсем друго впечатление се придава от истинското произведение на Вазов.

ЛЮБОМИР КАБАКЧИЕВ:

Когато четохме пиесата на маса ние се заливахме от смях. И първата позиция от която започнахме е, че това е детството на един народ и че към него преди всичко трябва да се отнасяш с огромна човешка обич. Онова, което на мен ми липсва през цялото време е единното отношение на актьорите към това, което играят. Те трябва да тръгнат преди всичко с огромна обич към този народ. Половината колеги се движат между смеха и показването на театър. Мисля, че основната работа на др. Халачев е да измъкне страстната органика на всеки един от актьорите. Не може да се играе без обич и такова човешко отношение. Знаем, че винаги ако е нужно да станат юмрук всички стават юмрук. Акцентът е коренно различен. Трябва да се поправи и това изискване да се играе по страстно. Те трябва да плачат, когато пеят "Слънцето трепти, захожда". Тази необходимост, като говорим за детството на един народ ние трябва

да го играем по детски, с детска вяра. И в костюмите има нещо смешно. Това смешно в шапките води до смешно и в актьорската игра. Съотношението ирония-мечта бихме казали, че е съотношението вложено в костюмите. Тоест съотношението рисунка на гърба и чист гръб е основното съдържание на пиесата. Това е основното, което искам да кажа, и което мисля, че може да се поправи. Що се отнася до отделни сцени - сцената в църквата защо е? - За да покаже атеизма на българския народ, а той изчезва, не се чувства. Мисля че втората сцена тежи, защото не е твърдо насочена. Най-накрая ще завърша и с говора - не само изкълчването, аз мисля, че на места всеки губи нормалната лексика в стремежа си да разсмива. За да имаме интересен спектакъл трябва да се осмисли още и да седо-работи още.

ИВАНКА ДИМИТРОВА:

За мен решението на спектакъла личи много ясно от декора, от костюмите, от музиката, от рисунъка, внушенията на отделните изпълнители, но дотук. Аз като зрител не можах да проследя историята, която ми се поднася. Това, което ми подсказваха тези забележителни решения, от декора и вмъкнатите сцени ми подсказаха, че като че ли ще имаме един Бешков, който с много остра рисунка отразява негативното, дава безкрайна дълбочина на богатството и на търсенето на българските характери. Ние нямаме в българската литература друг като дядо Вазов, който така истински да е обичал и да е оставил българските характери в своите творби. А какво става като резултат? Защо не мога да стигна до съдържанието? Като че ли имаме една мозайка нахъсана на парчета и няма връзки между хората и събитията, което е чисто режисьорска работа. Той трябва да каже на актьора - дотук! Неми повтаряй едно и също нещо, то не ми трябва тук. Това трябва да го направи режисьорът. Да подаде ръка

Да покаже къде да бъде акцентът. Къде аз трябва да запомня или да не запомня, а всичко минава отделно. Уморително, особено първата част на пиесата до сцената на поляната, независимо, че има отделни моменти добре направени. Това трябва да е работата на режисьора в тези представления. Да дойде най-простото нещо - съдържението до зрителя. За да бъде той умилен, развълнуван, стреснат от тази огромна жизненост, която съществува в този народ.

АНДРЕЙ ЧАПРАЗОВ:

За да запазим спектакъла трябва да започнем от А и Б. Първата сцена не е нужна. Нищо не говори. Неправилно песнопение. Губи се момента на атеизма на българите. Това е едно великоелпно тресавище като произведение и то именно се разгневява накрая. Кипва. После на никого ненужната сватба. Метохът. На времето се биеха клепала в метосите, а не камбани, камбани се бият на погребение. За младото поколение това са неизвестни неща, но ще дойдат и други. Защо е тази нощ - за да разголи монахините ли? Ненужна е. Според мен спектакълът не е оформен. Той няма никакъв адрес пред зрителя. И вместо да изпишем вежди ще извадим очи.

АСЕН ШОПОВ:

За съжаление аз гледах само половината от представлението. Мисля че от тази половина е усещането ми и предимно от справката, която направих със зрителната зала, че мога да вярвам на представлението. Не бих могъл да бъда колегиално точен и да преценя от гледна точка на подробностите. Интересува ме усещането за цялото на представлението. Струва ми се, че се прави една основна грешка като се говори за характерите на българите. Думата умилително силно ме закачи. Струва ми се, че тълкуваме определителното на съдържанието, а не същественото. Става дума за "чичовци"

и това заглавие е именно умалителното. Националният характер и психология се разкриват и в "Хъшове" и в "Под игото" и във "Време разделно", в "Бай Ганьо". Тук това умилително е иронично и е права Славка, че не разбира защо е необходима реакция в сатиричен план или мълчаливата реакция е липса на реакция. Ето защо ми се струва, че изпаднах в абсурдно положение. Това представление ми харесва и то в конкретно-пунктоалното състояние на моментите, които го изграждат. В непроменимия декор стои деформирания костюм и в това - деформирани хора. Това е основното изразно средство използвано именно като изразно средство, в което се култивират характерите. И така както в изобразителен план костюмът е точен, така те са изобразени точно в речевата характеристика. Така както се смесват две различни теми - от подигравателно невъзможното до онова, за което се казва, че на това място бихме могли да се разплачем. Това съжителство на двете страни на монетата ми се струва, че е намерило проявление на сцената, нещо което не можем да не отречем въпреки различните нива или различното отношение към материала. Общо взето на сцената като че ли е разцъфтяло малко извън режисурата актьорското присъствие и тези чичовци умилително смешни и с гротескно присъствие и игрички са според мен най-ценното е духа на представлението, който влиза в залата. Вероятно има място за доработка, но е реализиран дух, който влиза в залата. Не мога да се съглася с изискването за присъствието на стах в сериозен план. Това би значило да се търси проявление, което не е в скобата на "Чичовци". Това е някъде вътре в природата си смешен страх. Страх от появяването на кръста. Това не е онзи страх, който трябва да ме накара да изпитам гняв по отношение на този калейдоскоп от образи на сцената, неслучайно наименуван "Чичовци". Мисля представлението ще узрее, съставът, който го реа-

лизира има тази коварна способност с едно споглеждане да си каже да ни отнесе вълната една амплитуда до несериозното, а на другата вечер виждаш, че спектакълът е разцъфтял. Онова, което става се съдържа преди всичко в това, което наричаме шедьовър на Вазовото произведение. Аз вярвам в спектакъла при съприкосновението му с публиката.

МЛАДЕН КИСЕЛОВ:

Бих могъл да допълня нещо към това, което Асен каза. Преди всичко ми прави дълбоко впечатление това произведение, в което сме свикнали да виждаме отразени национални характери. Според мен обаче Асен обърна внимание на нещо, което е много важно и то е търсенето на гледна точка на автора, която пресъздадена от театъра би могла да ни приближи до сложността на оригинала. Смятам, че една много важна особеност на това произведение е подхода на автора към героите. Всичко става на фона на другия българин, който е Филип Тотю и който в момента прави друг живот. И той непрекъснато присъствува и в текста и в събитията и той диктува гледната точка, защото ако го нямаше този българин горе, мисля че за други истории щяхме да говорим. Освен това същият народ с други българи е останал в историята ни. Мисля, че въпросът за националния характер и неговото отразяване в цялата литература на тази епоха е сложен и няма дори време и желание да влизаме в спор, обаче за мен наличието на Филип Тотю, на действията му спрямо същите онбашии решава много неща в този сюжет. Ние гледаме много хора, които живеят под върха, на който живее Филип Тотю. Това е първото основно нещо, което според мен има в много моменти на представлението, желанието да се изрази нашата възхита от Филип Тотю. Тези герои присъствуват в едно непрекъснато направление. И в това отно-

шение гротескния подход на Вазов е великолепен. Той разказва за едни хора, които не могат да се справят със собствените си страсти, които са крайно противоречиви. В един и същ организъм живее такава мечта за свобода, че той избива на френски и едновременно с това рефлекс за преклонение пред бея. Тоест тези хора са движени от страстите си, които са много противоречиви. В този смисъл енергията на тези хора се хвърля в безсмислени скандали или във безсмислието на спора в кафенето, а националният смисъл се движи от други хора, много близо до тях. Тоест онези неща, които са интересни и необясними и до днес онези съчетание на невъзможното в един и същ индивид, противоположността на човешките страсти са предмет на това произведение. Аз видях в няколко момента стремеж тези съчетание на невъзможното в едни и същи черти да се изразява. В този смисъл смятам че колкото повече в бъдещата работа в представлението по линия на контрастите в един и същ човек се върви към резки последователни смени на видими релефни смени на страсти, които владеят в момента героя, колкото повече тези преходи са ясно направени за зрителя толкова повече загадката на всеки от тях ще бъде двигател на действието. Има необясними неща в поведението на тези хора. Как може тези хора да имат такива изявления и в същото време да произнасят такива текстове пред бея? Има едно насочване в произведението да се атакува зрителя именно с тези невъзможни за съчетаване неща. Необясним е българинът понякога поради това са интересни за изследване неговите действия.. Смятам, че тези които са насочени именно към съчетаване на тези невъзможни за съчетаване в човека неща са на прав път и към това се е стремил и Енчо. Да направи една поредица от сцени, чийто характер да бъде крайно различен и поради това ще се получи представление, което ще пулсира, а няма да бъде развитие на една история, която плавно

до края ще се развие. Съгласен съм, че трябва по-ясно да се очертае сюжета. Но по-важен е въпросът да се постигне динамично движение на представлението, а не толкова на неговия сюжет. Мисля, че се върви в замисъла към едно сюжетно представление, стига да се постигне една динамика, която ще поддържа жив зрителския интерес. Смятам че в това отношение енергията, с която се подхожда може да бъде доведена до тези две крайности на възторг на мечтата за свобода и рефlekса за преклонение и страха, ако тези две неща бъдат ясно изведени. Филип Тотю е ясен, а тези долу са пълна загадка. Смятам, че това нещо изразено докрай в представлението ще го направи наистина представление, в което ще се помъчим да погледнем на себе си като на загадъчни хора, каквито според мен сме. Това, което сме видели може да бъде полезно. Мисля, че в играта на Велко има изведени именно тези крайности, които са съчетани в един и същ човек и правят образа много релефен. Сцената с люлките е била замислена именно като водеждане на този стремеж до неговия максимален израз. До момента, в който на човека просто не му се стои вече на земята, а иска да полети. Смятам, че тук може би трябва да се стигне до сълзи. Според мен това трябва да са не сълзи на умиление, а сълзи на разбиране какво е свободата и в този смисъл от всичко това идва най-контрастната сцена където двамата остават насаме със своя страх ще бъде една много силна амплитуда. Смятам, че е права Славка като казва, че истинността на чувствата е задължителна. Опитът да се изиграе отношението към героя води до там, че ние виждаме отношението на актьора, но не можем да почувствуваме тази амплитуда в душата на героя, която да ни поразява. Тя е нещото, към което трябва да се стремим. Необяснимото в тези хора съчетание на способността да мечтаят и страха, който съсипва всичко. Така че примерът, който вътре имаме, лично

за мен е много добър знак и бих препоръчал сгъстяване на темпото. Това са едни изпънати хора, които не могат да се примирят с тези две неща в себе си и поради това те знаят, че трябва да са с Филип Тотю, но от друга страна той има 14 деца! Как да съществуващ? Съчетаването на Филип Тотю с четирнадесетте деца е поставянето между два огъня, което е много български елемент.

ДИМИТЪР КАНУШЕВ:

Търсенето на колективен образ на народа е много интересна задача на спектакъла, но тя трябва да се постигне по-разнообразно. Ако има сатира тя не е само черна, а е много весела и изобличителна, и светли моменти има, и радост. Аз пожелавам на Халачев в тази посока да насочи своето внимание. Вазов по-скоро иска да види техните слабости и да се надсмее. Не мисля, че днес е необходимо да третираме този материал така сатирично и остро. От тук ще дойде и това умилително, за което става дума и това очарование на героите. Нещата разбира се, се връщат, но това е главното, а според мен на нас ни е нужен един жизнерадостен спектакъл, който преминава през своите перипетии. Вече трябва да се изгради един народ от личности. Те схващат различно своята свобода и това е интересното.

ЕНЧО ХАЛАЧЕВ:

Подробно и внимателно слушах всички, записал съм си... Не искам да влизам в спор, просто искам да отбележа само героизма на трупата, която наистина в тези не много благоприятни обстоятелства, в които се работеше, прояви и характер и мъжество, за да доведе работата до този край. Това разбира се, е репетиция,

защото ние имаме само две завъртания на спектакъла и едно първо представление пред публиката. Благодаря много на екипа, който ми сътрудничесе и особено на цялата актьорска труппа за тяхното наистина самоотвержено и мъжествено отношение към работата, която беше поставена от театъра в тези къси срокове. Разбира се, това не е важно, важното е резултатът. Аз лично не съм толкова песимистичен по отношение на бъдещото развитие на спектакъла, аз вярвам в представлението и преди всичко в наистина големите потенциални възможности, които крие актьорската труппа и се надявам, че с малко думи това също по-лесно ще се подобри.

ПРЕДСЕДАТЕЛ ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ:

"Чичовци" не е "Под игото" и героите на двете произведения са различни, ^{а също} така и героите на двете представления. Но отношението на Вазов към неговите герои не е негативно, то е много сложно. Много добродушна насмешка и разбиране за тези хора, които са подчинени на един рефлекс, от който така лесно не могат да се освободят.

Развиха се много полярни тези, но решението е на режисьора и последната дума е негова. Аз мисля, че за някои от вас неблагоприятното отношение идва от някои не добре решени картини, които иначе са много ясни и се знаят от всички. Мисля, че ние повече едва ли можем да постигнем, ако речем да прехвърляме това представление за есента. До известна степен бяхме притеснени от времето - прочитът беше на 15 април. Каза се, че е много трудно и т.н. Общо взето лесни представления няма. Но ако това, което познаваме от деца ни е трудно, кое тогава ще ни е лесно? Така че аз искам да запазя един малък резерв за темпа и начина на работа,

за отношението към този материал , неща, които са известни между нас и които са обект на непрекъснати коментари и разговори докато стигнем до тук и някой рече - ами аз казах ли ви? Ако не можем да правим такива представления, какво тогава можем да правим и то в съвременен темп на работа? А времето все повече и повече няма да ни ~~то~~ позволява *друго*.

В постановката е включен солиден актьорски състав и съществуват възможности да се отсеят тези неща, които могат и то в посока на решението на режисьора. И в последните няколко дни да приключим с тази работа, а в началото на следващия сезон да направим това, което все още може да се направи.

Смятам, че се оформи едно становище, което се свежда до по-голяма чистота на представлението, до известна яснота. Едва ли всичко може да се постигне в такъв кратък срок, какъвто остава до премиерата, но ние нямаме друг избор. Освен ако някой желае да направи някакво предложение. Има ли такива? Няма. Тази работа трябва да се свърши в оставащите дни или в началото на сезона. Но премиерата трябва да излезе сега, не можем вече да отлагаме, твърде късно е.

С това приключваме обсъждането на пиесата, поставена от Енчо Халачев и се изчерпва дневния ред на Художествения съвет.
Закривам заседанието!

ДИРЕКТОР:

/Д. Фучеджиев/